

troet for senere Tilfælde Skjld at burde gjøre mesté Rilde for vor Grundlov, idet det der udtales i Artikel 64, — efter at det i Artikel 63 er sagt, at Kongens Person er ukænkelig og Ministrene ansvarlige — at „ingen Udserdigelse af Kongen har Magt, naar den ikke er forsynet med Kontrassegnatur af en Minister, der derved — der staaer udtryffeligt derved — paadrager sig Ansvaeret.“ Det Samme er, saa vidt mig bekendt, Tilfældet med samtlige nyere europæiske Forsatninger f. Ex. den sachske af 4de Septbr. 1831, hvormed jeg dog ikke nu skal trætte det ærede Thing, og jeg tror, at denne Opsættelse, som saaledes ligger til Grund for alle nyere Forsatninger, og som altsaa ogsaa findes i vor, i de Tilfælde nemlig hvor Kontrassegnatur over Hovedet finder Sted, er korrekt, idet man der pointerer den individuelle Ansvarlighed i Modsetning til, hvad Udskæftet har gjort, nemlig at pointere den solidariske, den kollektive Ansvarlighed. En saadan kollektiv Ansvarlighed tror jeg i Virkeligheden, bortset fra, hvad jeg senere skal komme til, ikke stemmer med vor Grundlovs Ord eller Aand, og heller ikke stemmer med, hvad Forholdets Natur tilfiger. Jeg tror i saa Henseende, at den Vej er den rigtige, at man lægger Ansvaeret der, hvor Medunderskrifterne ere. Man har indført Medunderskriften, Kontrassegnatur, af Hensyn til, at der ikke skulde gives noget Tilfælde, hvor det uansvarlige Statsoverhoved foretog en Akt vedrørende det Offentlige, uden at der forelaa en Medunderskrift af en Minister, der derved paatog sig Ansvaeret, men det at holde sig til den eller de enkelte Ministre skaber en Regel, som baade i og for sig er naturlig og tillige at foretrække frem for mere vidtløftige Regler, som vanskeligt kunne gjennemføres. Jeg skal i saa Henseende tillade mig at gjøre opmærksom paa, at det just i Forhold som disse er meget vigtigt at have en fast, bestemt Regel, med Hensyn til hvem Ansvaeret paaligger, og jeg tror, at ogsaa det vil være meget vanskeligt at fastsætte Bestemmelser i en Lov, som kunne ramme rigtigt og tilstrækkeligt, naar man ikke i Tilfælde af Kontrassegnatur fastholder dette Udgangspunkt. Jeg tror, at det store Apparat, som er sat i Bevægelse i de 9 første Paragrafer af dette Udskæft, tilstrækkeligt beviser, hvor vanskeligt, for ikke at sige umuligt, det har været for Forslagsstillerne at ramme, naar man i dette Tilfælde ser bort fra Kontrassegnaturen. Der fremkommer tillige med Hensyn til vore Forhold forskjellige andre Vanskeligheder, som Forslagsstillerne fuldstændig have set bort fra, nemlig hvad der foregaar i Statsraadet og Ministerraadet. For at Ansvar kunde gjøres gjældende, saaledes som i Iste Afsnit er forudsat, maatte det være nødvendigt, at man her paa samme Maade som i Norge havde udtryffelige udsærlige Bestemmelser om, hvorledes Forhand-

lingerne skulde foregaa i Statsraadet, Bestemmelser som de, der indeholdes i de af mig citerede Artikler af den norske Grundlov. Saadanne gives ikke hos os, og jeg tror, at den Forretningsgang, som finder Sted i Statsraadet, neppe kunde tilstede at gjøre gjældende et saadant Ansvar, som her er Tale om. Men der er tillige et andet Moment, som ikke maa glemmes, og det er dette, at, saavidt jeg kan se, maa Forhandlingerne i Statsraadet være hemmelige, for at en aaben og fri Forhandling kan finde Sted mellem Kongen og hans ansvarlige Raadgivere, og dette Moment taler imod, at man kan gjøre selve Statsraadsprotokollen og Forhandlingerne der til Gjenstand for den konstitutionelle Ministeransvarlighed. Og endelig skal jeg endnu henlede Forslagsstillerens Opmærksomhed paa et andet Punkt, nemlig dette, at for at Ansvar skal kunne gjøres gjældende for disse Beslutninger, maatte det betragtes som givet, at der forelaa en Berettigelse for Anklagemagten til at komme i Besiddelse af Protokollerne eller en Udskrift deraf. Det er ikke mig bekendt, hvor i Lovgivningen en saadan Berettigelse skal søges, og jeg skal særlig gjøre opmærksom paa, at den Praxis, som foreligger hos os, taler imod dette og i den af mig antydede Retning. Det er det høie Thing tilstrækkeligt bekendt, hvorledes det er sket flere Gange, at man har negtet Udvalg, særlig tror jeg Folkethingens udvalg, der have forlangt det, Udskrift af Statsraadsprotokollen, og jeg skal navnlig gjøre opmærksom paa, at i Mæret 1855 blev det negtet det Udvalg i Folkethinget, som skulde forberede Rigsretsanklagen mod det da afgaaede Ministerium, at komme i Besiddelse af Udskrift af Statsraadsprotokollen, og Udvalget fandt sig deri og maatte finde sig deri. De senere tilstedekomne Udskrifter af Statsraadsprotokollen, som bleve benyttede af den offentlige Anklager for Rigsretten, kom til Stede paa den Maade, at de anklagede Ministre paa givne Anledning udtalte, at de for deres Vedkommende særlig ønskede eller i alt Fald ikke havde Noget imod, at saadanne Udskrifter bleve givne, og de udtalte udtryffeligt i de Skrivelser, som i saa Henseende af dem bleve tilstillede den daværende Premierminister, at de ønskede det for deres egen Skjld, for at man ikke bag efter skulde komme og sige, at de havde sat sig imod eller ikke medvirket til, at disse Udskrifter bleve givne af Hensyn til, at der var foregaaet Noget i Statsraadet, som de ønskede skjult. Det var kun paa den Maade, at Udskrifterne kom til Stede, og dog blev det anset for utvilsomt, om det selv med denne udtryffelige Forudsætning var korrekt at give Udskrifterne. Disse Momenter har jeg ønsket at gjøre gjældende uden som sagt at ville gaa ind paa gamle Stridspunkter; thi i saa Henseende er jeg enig med den ærede Premierminister i, at dette ikke er ønskeligt, men jeg har